

UNIVERSITAT DE LLEIDA
FACULTAT DE DRET I ECONOMIA
CURS ACADÈMIC 2008 - 2009

ENSENYAMENT: LLICENCIATURA EN DRET

PLA D'ESTUDIS: 1992

ASSIGNATURA: DRET INTERNACIONAL PÚBLIC (Codi 3916) –TARDA-

PROFESSOR/A: Dr. ALBERT GALINSOGA JORDÀ / ANTONI NOVELL FABREGAT

CURS: 2n
QUADRIMESTRE: 1r

CRÈDITS: 7,5

TIPUS: TRONCAL

1. OBJECTIUS

Fer comprensible als/les alumnes l'ordenament jurídic internacional a partir de l'estudi de la base social del Dret Internacional, en procés de canvi continu, i de l'anàlisi dels conceptes i institucions que el fonamenten: els subjectes, el reconeixement dels principis fonamentals, el procés de formació de les normes i els mecanismes d'aplicació. Per tal de completar la conceptualització del Dret Internacional, resulta imprescindible aprofundir en les seves funcions essencials: el manteniment de la pau i la seguretat internacional, la protecció dels Drets humans i del medi humà, la regulació i la distribució de les competències i l'establiment d'un ordre internacional just.

2. CONTINGUTS o METODOLOGIA

Es desenvoluparà el Programa de l'assignatura combinant l'anàlisi dels aspectes teòrics amb supòsits pràctics, incidint en qüestions d'actualitat relacionades amb la matèria.

3. PROGRAMA

PRIMERA PART: LA SOCIETAT INTERNACIONAL I EL DRET INTERNACIONAL

Lliçó 1: La Societat internacional contemporània.

- La Societat internacional: formació històrica i evolució.
- El procés de canvi de la Societat internacional i la seva incidència en la formació del Dret Internacional.
- Característiques de la Societat internacional contemporània.
- La Comunitat Internacional. Concepte jurídic d'Humanitat.

Lliçó 2: El sistema de les Nacions Unides.

- L'Organització de les Nacions Unides: antecedents i procés de creació.
- La Carta de les Nacions Unides. Els valors i el propòsits de l'Organització.
- Els principis del Dret Internacional contemporani.
- Les institucions públiques mundials: el Sistema de les Nacions Unides i els seus Organismes especialitzats.

Lliçó 3: El Dret Internacional Públic com a ordenament jurídic de la Comunitat internacional.

- El concepte de Dret Internacional.
- L'evolució i transformació del Dret Internacional.
- El Dret Comú de la Humanitat.
- La caracterització de l'ordenament jurídic internacional i les seves normes.

SEGONA PART: L'ESTRUCTURA DEL DRET INTERNACIONAL.

A) ELS SUBJECTES.

Lliçó 4: La subjectivitat internacional.

- La noció de subjectivitat internacional.
- Els criteris d'efectivitat i reconeixement.
- Els subjectes de Dret Internacional: aspectes generals. Classificació.

Lliçó 5: L'Estat (I).

- La subjectivitat internacional de l'Estat.
- El concepte jurídic internacional de sobirania. Projecció horitzontal: igualtat jurídica. Projecció vertical. Autonomia institucional.
- Les competències de l'Estat.
- El reconeixement d'Estats: naturalesa i efectes. El reconeixement de Governos: criteris i pràctica

Lliçó 6: L'Estat (II).

- La immunitat de l'Estat en Dret Internacional.
- La successió d'Estats: concepte i característiques.
- Efectes de la successió en la població.
- Successió d'Estats en matèria de béns, arxius i deutes.
- Successió d'Estats en matèria de Tractats
- Successió de Estats respecte de la condició de membre d'una Organització internacional.

Lliçó 7: Les Organitzacions Internacionals.

- Concepte i evolució històrica. Classificació.
- Personalitat jurídica internacional. El seu caràcter funcional.
- Fins, funcions, competències i poders de les Organitzacions Internacionals.
- L'estatut jurídic internacional de les Organitzacions Internacionals.

Lliçó 8: L'estatut jurídic internacional de la persona humana.

- La persona humana en el Dret Internacional.
- Evolució històrica. De l'estatut dels estranger a la universalitat dels drets humans. La creixent legitimitat activa en matèria de drets humans.
- El principi de la responsabilitat individual per crims internacionals.

Lliçó 9: Subjectes col·lectius no estatals.

- Els pobles: el principi de lliure determinació.
- Els pobles indígenes.
- Les minories ètniques, religioses i nacionals.
- Les Organitzacions no governamentals (ONG).
- Les empreses transnacionals (ETN).
- Els subjectes històrics. La Santa Seu.
- Els subjectes vinculats a activitats de bel·ligerància.

B) LA FORMACIÓ DE LES NORMES JURÍDIQUES INTERNACIONALS.

Lliçó 10: Els procediments de formació de les normes jurídiques internacionals.

- Els fonaments del Dret Internacional general: el reconeixement, el consens i el consentiment.
- L'article 38 de l'Estatut del Tribunal Internacional de Justícia.
- La codificació i de desenvolupament progressiu del Dret Internacional.

Lliçó 11: El costum internacional.

- Concepte i elements
- Funcions del costum en el sistema jurídic internacional. Classes de costums.
- La prova del costum.
- Interacció entre costum i tractat.

Lliçó 12: Els tractats internacionals (I).

- Concepte i característiques dels tractats internacionals.
- Classificació dels tractats.
- La codificació del Dret dels Tractats
- El procés de conclusió dels tractats: especial referència al Dret Espanyol.
- Les reserves als tractats: concepte i règim jurídic.
- Dipòsit, registre i la publicació dels tractats.
- L'entrada en vigor dels tractats. Aplicació i efectes.

Lliçó 13: Els tractats internacionals (II).

- La interpretació dels tractats.
- L'esmena i modificació dels tractats.
- La nul·litat dels tractats.
- La terminació dels tractats.

- La suspensió dels tractats.

Lliçó 14: Els principis generals del Dret, els mitjans auxiliars per a la determinació del Dret i la equitat.

- Els principis generals: concepte, naturalesa i classificació.
- Els mitjans auxiliars: la jurisprudència internacional i la doctrina científica
- L'equitat. Concepte i funcions.

Lliçó 15: Els actes unilaterals dels Estats.

- Concepte i naturalesa jurídica.
- Classificació.
- Els efectes jurídics: creació de drets i obligacions.

Lliçó 16: Els actes de les Organitzacions Internacionals.

- La creació de drets i obligacions per als Estats: resolucions *ad intra* i *ad extra*.
- Referència específica al valor jurídic de les resolucions de l'Assemblea General de les Nacions Unides.

Lliçó 17: Les relacions entre l'ordenament jurídic internacional i els ordenaments interns dels Estats.

- Dret internacional i Dret intern: posicions doctrinals.
- La recepció, la jerarquia i l'aplicació de les normes internacionals pels òrgans interns dels Estats.
- Especial referència al Dret espanyol.

C) L'APLICACIÓ DEL DRET INTERNACIONAL.

Lliçó 18: La responsabilitat internacional (I).

- Codificació i desenvolupament progressiu de la responsabilitat internacional.
- Els fonaments de la responsabilitat internacional: culpa i dany.
- La responsabilitat internacional de l'Estat per fets internacionalment il·lícits. Elements. El fet il·lícit. L'atribució a l'Estat.
- Diferenciació de la responsabilitat en funció de la naturalesa de l'obligació violada.

Lliçó 19: La responsabilitat internacional (II)

- Les circumstàncies excloents de la il·licitud.
- Les conseqüències del fet internacionalment il·lícit.
- La responsabilitat objectiva.
- La responsabilitat internacional d'altres subjectes: les Organitzacions internacionals. El individu: la creació de Tribunals penals internacionals *ad hoc* i la Cort Penal Internacional.

Lliçó 20: Els mitjans per assegurar l'aplicació del Dret Internacional (I): mitjans descentralitzats.

- Les mesures unilaterals dels Estats: les mesures de retorsió i les contramesures: condicions d'exercici i límits.
- La protecció diplomàtica: concepte, funció i condicions per exercir-la.

Lliçó 21: Els mitjans per assegurar la aplicació del Dret Internacional (II): mitjans institucionalitzats.

- Mesures de caràcter preventiu: el control internacional; diferents procediments i tècniques.
- Les mesures de promoció.
- Les mesures de reacció: les "sancions" internacionals i els seus límits.

TERCERA PART: LES FUNCIONS DEL DRET INTERNACIONAL.

A) LA REGULACIÓ DE LES RELACIONS DIPLOMÀTIQUES I CONSULARS.

Lliçó 22: L'acció exterior de l'Estat.

- Els òrgans centrals.
- Les relacions diplomàtiques.
- Les relacions consulars.
- La condició d'Estat Membre de la Unió Europea i l'acció exterior.

B) EL MANTENIMENT DE LA PAU I LA SEGURETAT INTERNACIONALS.

Lliçó 23: La prohibició de l'ús de la força armada.

- La prohibició del recurs a la força armada en les relacions internacionals: origen i evolució.
- El sistema de la Carta: abast i excepcions a la prohibició.
- Els Organismes regionals i el manteniment de la pau.
- Les operacions de manteniment de la pau.

Lliçó 24: L'arranjament pacífic de controvèrsies (I): els mitjans diplomàtics.

- Concepte de controvèrsia internacional.
- L'obligació d'arranjament pacífic: principis rectoris.
- Els mitjans diplomàtics.

Lliçó 25: L'arranjament pacífic de controvèrsies (II): els medis jurisdiccionals.

- L'arbitratge internacional: Evolució històrica i situació actual.
- Els òrgans temporals i el Tribunal Permanent de Arbitratge;
- L'arranjament judicial. Òrgans judicials de caràcter permanent en Dret Internacional.

Lliçó 26: La prevenció i atenuació de les conseqüències dels conflictes armats.

- El desarmament i el control de armaments: els acords multilaterals i els acords bilaterals.
- El Dret dels conflictes armats: concepte de conflicte armat, evolució històrica i reglamentació internacional.
- El Dret Internacional Humanitari: origen, evolució i principis generals.

- Mecanismes d'aplicació.

C) LA PROTECCIÓ INTERNACIONAL DELS INTERESSOS COMUNS.

Lliçó 27: La protecció dels Drets Humans en l'àmbit universal.

- La protecció dels Drets Humans com a interès comú fonamental. Universalitat indivisibilitat i interdependència.
- El reconeixement i protecció dels Drets Humans en l'àmbit de les Nacions Unides.

Lliçó 28: L'establiment d'un ordre econòmic internacional just.

- La correcció de les desigualtats econòmiques i la promoció del desenvolupament.
- La institucionalització de la cooperació internacional para el desenvolupament en el marc de les Nacions Unides. La revisió dels principis jurídics que regeixen les relacions econòmiques en un món globalitzat.
- Comerç internacional i països en desenvolupament: el GATT, la UNCTAD i la OMC.

4. MATERIALS DE L'ASSIGNATURA

Es recomana assistir a classe amb un recull de textos bàsics de Dret Internacional.

5. BIBLIOGRAFIA

A) Obres generals:

ABELLÁN HONRUBIA, Victoria: *Prácticas de Derecho Internacional Público*, ed. Bosch, Barcelona, 2005.

CARRILLO SALCEDO, Juan Antonio: *Curso de Derecho Internacional Público*, ed. tecnos, Madrid, 1999.

DÍEZ DE VELASCO, Manuel: *Instituciones de Derecho Internacional Público*, ed. tecnos, Madrid, 2004.

DÍEZ DE VELASCO, Manuel: *Las Organizaciones Internacionales*, ed. tecnos, Madrid, 2004.

GONZÁLEZ CAMPOS, J.D; SÁNCHEZ RODRÍGUEZ L.I; ANDRÉS SÁENZ DE SANTA MARÍA, P.: *Curso de Derecho Internacional Público*, ed. Civitas, Madrid, 2003.

MARIÑO MENÉNDEZ, Fernando: *Derecho Internacional Público (Parte General)*, ed. Trotta, S.A., Madrid, 1999.

PASTOR RIDRUEJO, José Antonio: *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones Internacionales*, ed.tecnos, Madrid, 2003.

REMIRO BROTONS, Antonio: *Derecho Internacional*, ed. Mc Graw-Hill, Madrid, 2000.

RODRÍGUEZ CARRIÓN, Alejandro J.: *Lecciones de Derecho Internacional Público*, Ed. tecnos, Madrid, 2002.

TRUYOL Y SERRA, Antonio: *Historia del Derecho Internacional Público*, ed. tecnos, Madrid, 1998.

B) Textos

Carta de les Nacions Unides

Declaració universal dels Dret Humans resolució 217 (II) de l'Assemblea General de les Nacions Unides, de 10 de desembre de 1948

REMIRO BROTONS, Antonio: *Derecho Internacional: textos y otros documentos*, ed. McGraw-Hill, Madrid, 2001.

TORRES UGENA, Nila (comp.): *Textos normativos de Derecho Internacional Público*, ed. Civitas, Madrid, 2004.

Legislación básica de Derecho internacional público edición preparada por Julio D. González Campos y Paz Andrés Sáenz de Santa María. Madrid Tecnos 2000.

C) Revistes especialitzades.

a) En suport paper:

Anuario de Derecho Internacional.
American Journal of International Law.
Annuaire français de droit international.
British Yearbook of International Law.
Comunità internazionale.
Revista Española de Derecho Internacional.
Recueil des Cours de l'Académie de La Haie.
Revue générale de droit international public.
Revue critique de droit international.
Monde Diplomatique.
International and Comparative Law Quarterly.
Journal du droit international.

b) Revistes digitals (<http://bib.udl.es>)

Foreign Affairs.

Harvard International Law Review.
International and Comparative Law Quarterly.
International Criminal Law Review.
International Organization
International Peacekeeping
Journal of the History of International Law.
Leiden Journal of International Law.
Nordic Journal of International Law.

6. AVALUACIÓ

- Avaluació continuada:
 - assistència i participació a classe (teòriques)
 - assistència i participació a classes pràctiques
 - recensió de lectures personalitzades
 - control de coneixements
- Avaluació per examen final: superació de la prova establerta a aquest efecte.